

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री प्रकाश वस्ती
माननीय न्यायाधीश श्री ज्ञानेन्द्रबहादुर कार्की
फैसला

२०७०-८१-०३६२

मुद्दा : निषेधाज्ञा ।

जिल्ला पाँचथर, फिदिम गा.वि.स. वडा नं. २ वस्ने कमलादेवी आमगाई --- १

ऐ. ऐ. वस्ने रामप्रसाद वास्कोटा ----- १

**पुनरावेदक
निवेदक**
वादी

विरुद्ध

नेपाल विद्युत प्राधिकरण कावेली कोरीडोर १३२ के.भी. प्रसारण लाईन आयोजनाको

कार्यालय लखनपुर गा.वि.स. वडा नं. १, पाडाजुंगी-----१

ऐ. ऐ. का कार्यालय प्रमुख ----- १

कावेली कोरीडोर वातावरण तथा सामाजिक व्यवस्थापन ईकाईको कार्यालय

इलाम न.पा. वडा नं. २ हाकिम टोल, ईलाम-----१

ऐ. ऐ. का कार्यालय प्रमुख ----- १

**प्रत्यर्थी
विपक्षी**
वादी

शुरु फैसला गर्ने:-

मा. न्या. श्री गोविन्दकुमार उपाध्याय

मा. न्या. श्री उदयप्रकाश चापागाँई

पुनरावेदन अदालत, ईलाम

पुनरावेदन अदालत, ईलामको आदेश उपर न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा ९
बमोजिम दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवम् ठहर यस प्रकार छ :-

हामी निवेदक जिल्ला पाँचथर फिदिम गा.वि.स. मा आ-आफ्नो जग्गामा खेतीपाती गरी घर कटेरा बनाई बसी रहेकोमा मिति २०७० बैशाख ६ गते हाम्रो घर घडेरी खेतीयोग्य जग्गामा एउटा दुर्विन तथा अन्य उपकरणहरु लिई पाँच जना पुरुष मानिसहरु आई वरिपरि घुमि र दुर्विन र अन्य उपकरणहरुको प्रयोग गरी टिपोट टिप्ने, किला समेत गाडदै थिए । हामीले हाम्रो घरघडेरी र घर कटेराहरु तथा खेतीयोग्य जग्गामा तपाईहरुले के गर्नु भएको भनि सोधी खोजी गर्दा कहाँ देखि कति टाढा देखिंदो रहेछ भनी हेरेको भनेर एकजनाले जवाफ दिए । त्यसपछि मिति २०७० साल बैसाख १५ गते देखि पाँचथर जिल्ला फिदिम गा.वि.स. वडा नं. थापाटार स्थित कावेली कोरीडोरको खम्बा टावर निर्माण गर्न थालेछन् । बुभुदै जाँदा विपक्षीहरुले हाम्रो जग्गामा खम्बा तथा तार टाँग गरी आफ्नो विद्युत केन्द्रिय प्रशारणमा जोड्नका लागि सर्भे गरेको रहेछन् । हाम्रो सहमती र मन्जुरी विना हाम्रो सम्पत्तिमा सर्भे गरी अतिक्रमण गर्ने र विद्युत प्रशारणलाईनले हाम्रो घर कटेरा माथी तारसमेत पर्ने, घडेरी तथा खेतीका जग्गाहरुमा नोक्सानी पुऱ्याई नागरिक अधिकार ऐन, २०१२ को दफा ६(६) ९ ले प्रत्याभूत गरेको अधिकारमा आघात पार्ने प्रवल आशंकामा हाम्रो बजार क्षेत्र भित्रको बस्तीका घडेरी जग्गा र घर कटेराहरुमा असर पर्ने गरी गैर कानूनी रुपमा विजुलीको खम्बा, टावर नगाड्नु, विद्युतिय तथा अन्य सामाग्रीहरु नथुपार्नु, कुनै प्रकारको तार समेत नटाँग्नु तथा निवेदकको जग्गाहरु अतिक्रमण नगर्नु, नगराउनु भनी पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ३३ तथा नागरिक अधिकार ऐन, २०१२ को दफा १७ बमोजिम निषेधाज्ञाको आदेश जारी गरी विपक्षीहरुको नाममा पुनरावेदन अदालत नियमावली, २०४८ को नियम ३३(क) बमोजिम तत्काल अन्तरिम आदेश समेत गरी पाउँ भन्ने २०७०।१।३१ को निवेदन पत्र ।

यसमा के कसो भएको हो, निवेदन दावी बमोजिम निषेधाज्ञाको आदेश किन जारी गर्न नपर्ने हो, जारी गर्नु नपर्ने कुनै कारण भए सबूद प्रमाण कागजात समेत साथै राखी यो आदेश प्राप्त भएको मितिले बाटाको म्याद वाहेक १५(पन्ध्र) दिनभित्र आफै वा आफ्नो कानून बमोजिमको प्रतिनिधि मार्फत लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी यो आदेश र निवेदनको प्रतिलिपी समेत साथैराखी विपक्षीहरुका नाममा म्याद सूचना जारी गरी पठाई लिखितजवाफ प्राप्त भएपछि वा अवधि नाघेपछि नियमानुसार गरी पेश गर्नु । यसमा हाल सर्वे सम्मको

कार्य भएको भन्ने निवेदन जिकिर भएको र विद्युत ऐन तथा संविधान आदिमा क्षतिपूर्तिको व्यवस्था रहेकैले कानूनी प्रक्रिया बेगर जिम्मेवार निकायबाट गैरकानूनी कार्य हुने आशंका विद्यमान रहेको भनी अहिलेनै भन्न नमिल्ने हुँदा सुविधा र सन्तुलनको हिसावले अन्तरिम आदेश जारी गर्नु उपयुक्त देखिएन भन्ने पुनरावेदन अदालत इलामको मिति २०७०।२।१ मा भएको आदेश ।

विपक्षीहरूले रिट निवेदनमा उल्लेख गरे जस्तो काम कारवाही प्राधिकरण तथा आयोजनाबाट भए गरिएको छैन । कावेली कोरीडोर १३२ के.भी. आयोजनाले राष्ट्रको विकासको लागि कानून बमोजिम आफ्ना प्रसारण लाईन निर्माण गर्नको लागि सभै सम्मको शुरुको कार्य गर्दाकै अवस्थामा काम नै गर्न नदिने दुषित मनोभावना राखी विकास निर्माणमा फडको मार्ने आयोजना सम्पन्न गर्न नदिने केही व्यक्तिको निहित स्वार्थको कारण विपक्षीहरू रिट निवेदन लिई अदालत समक्ष आएको हो । आवश्यक कानूनी प्रकृया पुरा गरी राष्ट्रिय महत्वको आयोजना निर्माण भै रहेको छ । जुन आयोजनाको निर्माण सम्पन्न भएपछि राष्ट्रिय प्रसारण प्रणालिमा एक सय मेगावाट भन्दा बढी विद्युत हुनुका साथै यस क्षेत्रमा लगभग ८ हजार थप घरधुरीले विद्युत सुविधा पाउने छन् । पूर्वको विकास गर्न समेत मद्धत पुर्‍याई Load shedding लाई समेत कम गर्न सकिन्छ । यो आयोजना विद्युत प्रसारणको क्षेत्रमा कोशढुंगा नै हो । विकास निर्माण सम्बन्धि कार्यको लागि सरकारका निर्णयहरू तथा काम कारवाहीहरूमा अदालतले कम भन्दा कम हस्तक्षेत्रप गर्नुपर्ने भन्ने कुरालाई न्यायको मान्य सिद्धान्तको रुपमा लिईन्छ । व्यक्ति वा केही व्यक्तिहरूको निजी हक हित भन्दा पर निश्चित र धेरै नजसमुदायको हक हित वा सरोकारको कुरालाई सार्वजनिक हक हितको वषयवस्तु मानिन्छ । आम समुदायको कुरा चासोको विषयवस्तु मानिन्छ । व्यक्ति केही होइन समुदाय ठूलो हो भन्ने मान्यता विकास भएको छ भनी ने.का.प. २०५३, पृष्ठ २०१ नि.नं. ६१५९ मा सिद्धान्त प्रतिपादन भएको छ । सम्मानित सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त तथा विद्युत प्राधिकरणसँग सम्बन्धित ऐन, नियम बर्खिलाप दर्ता हुन आएको रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको नेपाल विद्युत प्राधिकरण कावेली कोरीडोर १३२ के.भि. प्रसारण लाईन आयोजनाको कार्यालय दमक भापा र ऐ. ऐ. का कार्यालय प्रमुखको लिखित जवाफ ।

विपक्षीहरूले रिट निवेदनमा उल्लेख गरे जस्तो काम कारवाही प्राधिकरण तथा आयोजनाबाट भए गरिएको छैन । कावेली कोरीडोर १३२ के.भी. आयोजनाले राष्ट्रको विकासको लागि कानून बमोजिम आफ्नो प्रसारण लाईन निर्माण गर्नको लागि सभै सम्मको शुरुको कार्य गर्दाकै अवस्थामा काम नै गर्न नदिने दुषित मनोभावना राखी विकास निर्माणमा फडको मार्ने आयोजना सम्पन्न गर्न नदिने केही व्यक्तिको निहित स्वार्थको कारण विपक्षीहरू रिट निवेदन लिई अदालत समक्ष आएको हो । आवश्यक कानूनी प्रकृया पुरा गरी राष्ट्रिय महत्वको आयोजना निर्माण भै रहेको छ । जुन आयोजना निर्माण सम्पन्न भएपछि Electircity energy मा loss कम हुनुका साथै पूर्वको विकास गर्न समेत मद्धत पुर्‍याई Load shedding लाई समेत कम गर्न सकिन्छ । यो आयोजना विद्युत प्रसारणको क्षेत्रमा कोशेढुंगा नै हो । विकास निर्माण सम्बन्धि कार्यको लागि सरकारका निर्णयहरू तथा काम कारवाहीहरूमा अदालतले कम भन्दा कम हस्तक्षेप गर्नुपर्ने भन्ने कुरालाई न्यायको मान्य सिद्धान्तको रुपमा लिईन्छ । व्यक्ति वा केही व्यक्तिहरूको निजी हक हित भन्दा पर निश्चित र धेरै जनसमुदायको हक हित वा सरोकारको कुरालाई सार्वजनिक हक हितको विषयवस्तु मानिन्छ । आम समुदायको कुरा चासोको विषयवस्तु मानिन्छ । व्यक्ति केही होइन समुदाय ठूलो हो भन्ने मान्यता विकास भएको छ भनी ने.का.प. २०५३, पृष्ठ २०१, नि.नं. ६१५९ मा सिद्धान्त प्रतिपादन भएको छ । सम्मानीत सर्वोच्च अदालतबाट प्रतिपादित सिद्धान्त तथा विद्युत प्राधिकरणसँग सम्बन्धित ऐन, नियम बर्खिलाप दर्ता हुन आएको रिट निवेदन खारेज गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको कावेली कोरीडोर वातावरण तथा सामाजिक व्यवस्थापन ईकाइको कार्यालय इलाम न.पा. वडा नं. २ र ऐ. का प्रमुखको लिखित जवाफ ।

ऐनबमोजिम गठित निकायले ऐनबमोजिम हालसम्म गरेको सर्भेक्षणको कार्यबाट निवेदिकाहरूको सम्पत्तिसम्बन्धी हकको हनन् नभएको तथा भविष्यमा हनन् हुने आशङ्काको विद्यमानतालाई निवेदिकाहरूले पुष्टि गर्न सक्नु भएको देखिंदैन । हक हनन् हुने आशङ्काको प्रबल विद्यमानता बेगर निषेधाज्ञाको आदेश जारी गर्न मिल्दैन । यसर्थ निवेदकहरूको मागबमोजिमको आदेश जारी गर्न मिलेन । प्रस्तुत निवेदन खारेज हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत इलामको मिति २०७०।३।१२ को आदेश ।

प्रस्तुत कावेली कोरीडोर १३२ के.भी. प्रसारण लाइन ईलाम पाँचथर खण्डको पाँचथर फिदिम बजार भित्र जोरसाल, पल्लोटारमा निर्माण गरिने भएकोले सो वार्ड नं. २, ३, ४, ५ को क्षेत्र जहाँबाट सम्भाव्य अध्ययन भएको छ, त्यो ठाउँ शहरीकरण भै रहेको छ । त्यस क्षेत्र मेची राजर्माको बसपार्क क्षेत्र समेत पर्ने भएको तथा नेपाल सरकार भौतिक योजना तथा आवास विभागले नेपालका १० शहरलाई नमूना शहर निर्माण गर्ने योजनाभित्र यो फिदिम बजार वडा नं. १, २, ३, ४, र ५ समेत पर्ने भएको तथा यो क्षेत्रबाट विद्युत लाइन विस्तार गर्दा सम्भावित शहरको नक्सा बिग्रने तथा त्यस भेगका जनताको सपनाको शहरको रूप परिवर्तन भई कुरूप हुने समेतका सम्भावित अवस्थाहरू विद्यमान देखिएकोले हाल १३२ के.भी. प्रसारण लाइनको क्षेत्र विस्तार गर्दा त्यस क्षेत्रका जनताको भावना साथै दूरगामी तथा दिगो विकासको संवेदनशीलता तहसनहस हुने भएकोले त्यसको विकल्प सोही क्षेत्रको नजिकै जंगलै-जंगलको सुरक्षित स्थान छ, त्यतातर्फबाट करीव ५०० मीटर बाहिरबाट लाइन विस्तार गर्न सकिने थुप्रै सम्भावना छ । अतः शहर बाहिर तर्फबाट प्रसारण लाइन विस्तार गर्दा कसैलाई पनि क्षति नोक्सानी नपुग्ने तथ्यको छलफल बैठक बसी सहमत भई हस्ताक्षर गरिसकेका छन् । ती सम्पूर्ण कार्य कारणको बाबजुद विपक्षीहरूले गोप्य रूपबाट पुनः प्रसारण लाइन त्यही मार्गबाट हिडाउने कुत्सित मनसायबाट सर्भेक्षण शुरु गरेपछि हामीले बाध्य भएर सम्बन्धित विषयको सम्भावित नोक्सानी क्षतिको परिणामलाई ख्याल राख्दै अदालतसमक्ष न्यायको शरणमा आएका छौं ।

जहाँसम्म अदालतले जग्गाको क्षतिपूर्ति पाउने, विद्युत प्राधिकरणले जुनसुकै र जतिसुकै बेला पनि अधिग्रहण गर्ने हैसियत राख्दछ भन्ने तर्क छ, सो सम्बन्धमा हामी तमाम पीडित व्यक्तिहरूको अनुरोध, अनुनय विनय उपर नजरअन्दाज गरेमा त्यसबाट राष्ट्रलाई आर्थिक व्यवहारको भयंकर मार पर्ने र राज्यको स्वरूप बदल्ने प्रकृतिका ठूला नमूना शहरको स्वरूप समेत कुरूप बन्नेछ । विपक्षी नं. १, २, ३ र ४ को क्रियाकलाप पूर्ण अपारदर्शी, शंकास्पद तथा बैठक भेलाहरूलाई समेत गुमराहमा राख्ने खालका भई लिखित जवाफमा समेत जहाँसम्म राष्ट्रिय महत्त्वको योजना हो, सार्वजनिक र धेरै जनसमुदायलाई प्रभाव पार्ने योजना भनिएको छ, त्यसमा हामी भाग्यमानी र गौरवान्वित नै छौं । हाम्रो अनुरोध कतिमात्र हो भने उक्त प्रसारण लाइनलाई थोरै समझदारीका बाबजुद हल्का रूपमा (सम्बन्धित स्थान)

परिवर्तन गर्दा न योजना रोकिन्छ, न जनताको भाग्यमा वादल लाग्दछ । न त हामीले योजना प्रति कलुषित भावना र व्यवहार प्रदर्शन गरेको छौं । यस्तो अवस्थामा सम्मानित पुनरावेदन अदालत इलामले गरेको आदेश गैरकानूनी र हाम्रो सम्पत्तिमाथिको अधिकारलाई हाँस्यास्पद शैलीबाट उपहास गरिएको मात्र छ । अतः त्यस्तो आदेश त्रुटिपूर्ण र बदरभागी छ, बदर गरी पाऊँ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन पत्र ।

नियमबमोजिम पेशीमा चढी निर्णयार्थ पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक तर्फबाट रहनु भएका विद्वान अधिवक्ता चन्द्रप्रसाद पोखरेलले नेपाल विद्युत प्राधिकरणले विद्युत प्रसारण लाइन विस्तार गर्ने नाममा निवेदकको घर घडेरी जग्गा माथिबाट बिना सहमति तार टाड्ने पोल गाड्ने कार्य गरी व्यक्तिको सम्पत्तिमा अतिक्रमण गर्ने प्रयत्न गरेको छ । विद्युत लाइन लगेको तार मुनिका घर जग्गा जोखिममा रहन्छन् । स्थानीय प्रशासन समेतसँगको सहमतिमा रुट परिवर्तन गर्ने भन्ने भएकोमा सो विपरीत पुरानै रुटबाट तार टाड्ने प्रारम्भिक कार्य शुरु गरिनु सरासर बलमिच्याई हो । फिदिम बजारलाई नमूना शहरका रूपमा विकास गरिने सरकारी घोषणा भएपनि प्रस्तुत कार्यले शहरको विकास, विस्तारमा अवरोध पुऱ्याउने सम्भावना हुँदा पुनरावेदन अदालत, इलामको आदेश बदर गरी शुरु निवेदन मागदावीबमोजिको आदेश जारी गरिपाऊँ भन्ने समेत गर्नु भएको बहस सुनी मिसिल संलग्न पुनरावेदन पत्रलगायतका कागजातहरू अध्ययन गरी हेर्दा यसमा पुनरावेदन अदालत, ईलामबाट मिति २०७०।३।१२ मा भएको आदेश मिलेको छ, छैन पुनरावेदन जिकीर पुग्न सक्ने हो, होइन भन्ने सम्बन्धमा नै निर्णय दिनुपर्ने देखिन आयो ।

निर्णयतर्फ विचार गर्दा हामी निवेदकको नाममा दर्ता कायम रहेको जिल्ला पाँचथर फिदिम गा.वि.स. वडा नं. २(ख) कि.नं. ९६ समेतका जग्गाहरू फिदिम बजार क्षेत्रमा घडेरी जग्गाहरू हुन् । ती जग्गामा घर, कटेरा बनाई गाई पालन समेत गरिएको छ । हाम्रा जग्गामा मिति २०७०।१।६ का दिन नचिनेका मानिसहरु आई वरिपरि घुमफिर गर्ने, दूरवीन र अन्य उपकरणहरु प्रयोग गर्ने, टिपोट टिप्ने र किला गाड्ने समेत गर्न थालेको र के गरेको भनी सोध्दा बाटो निकाल्न, कुलो मरमत गर्न कति लागत् लाग्ने रहेछ भनी सर्वे गरेको भन्ने जवाफ दिएका थिए । बुझ्दै जाँदा विपक्षीहरूले हाम्रो जग्गामा विद्युतका खम्बा तथा तार टाँगी विद्युतको केन्द्रीय प्रसारण लाइन विस्तार गर्न लागेका रहेछन् । हाम्रो सहमति मञ्जुरी

बिना हाम्रो सम्पत्तिमा अतिक्रमण गर्ने र घर टहरा माथि विद्युत प्रसारण लाइन तानेर घडेरी तथा खेतियोग्य जमीन नोक्सानी पुऱ्याई हाम्रो नागरिक अधिकारमा आघात पार्ने प्रबल आशंका रहेको हुँदा विपक्षीको उक्त कार्य निषेधाज्ञाको आदेशद्वारा रोकी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको शुरु निवेदन रहेको प्रस्तुत मुद्दामा कावेली कोरीडोर १३२ के.भी. प्रसारण लाइन निर्माण गर्नको लागि सर्भेसम्मको कार्य प्रारम्भ गरिएको हो । राष्ट्र निर्माणको क्षेत्रमा फड्को मार्ने आयोजना सम्पन्न गर्न नदिने मनसायले प्रारम्भमै यो रिट निवेदन पर्न आएको छ । आयोजना सम्पन्न भएपछि राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा विद्युतको क्षमता वृद्धि हुनुको साथै यस क्षेत्रका लगभग आठ हजार घरधुरीले विद्युतको सुविधा पाउने छन् । कानूनको प्रक्रिया पूरा गरी सञ्चालन हुने राष्ट्रिय आयोजनाहरुको सम्बन्धमा अदालतले कम भन्दा कम हस्तक्षेप गर्नुपर्ने र व्यक्ति विशेषका निजी हक भन्दा सामूहिक हक हितका विषयलाई प्राथमिकता दिनुपर्ने हुन्छ । आयोजनाको लागि प्रसारण लाइन मार्गको मध्यरेखाबाट दायाँबायाँ ९-९ मीटर गरी जम्मा १८ मीटरको ROW(Right of Way) अन्तर्गत परेका जग्गाको सन्दर्भमा जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४ बमोजिम मुआब्जा दिइने छ । प्रसारण लाइन मुनि परेका जग्गाका सन्दर्भमा क्षतिपूर्ति दिने प्रावधान रहेको छ । आयोजनाको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण अध्ययनबाट समेत भौतिक वातावरणमा नगन्य प्रभाव पर्ने देखिएको हुँदा विना कानूनी आधार दायर भएको प्रस्तुत रिट निवेदन खारेज हुनपर्छ भन्ने समेत व्यहोराको विपक्षीहरुको एकै मिलानको लिखित जवाफ परेकोमा ऐनबमोजिम गठित निकायले ऐनबमोजिम हालसम्म गरेको सर्भेक्षणको कार्यबाट निवेदकहरुको सम्पत्तिसम्बन्धी हकको हनन् नभएको तथा भविष्यमा हनन् हुने आशंकाको विद्यमानतालाई निवेदकहरुले पुष्टि गर्न सक्नु भएको देखिँदैन । हक हनन् हुने आशंकाको प्रबल विद्यमानताबेगर निषेधाज्ञाको आदेश जारी गर्न मिल्दैन भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत ईलामको आदेशउपर प्रस्तुत पुनरावेदन पत्र दायर हुन आएको देखियो ।

विद्युत प्रसारण लाइन विस्तार गर्दा सो मुनि पर्ने घर, बसोवास क्षेत्र, पसल, व्यवसाय समेतमा अरवौको क्षति पुग्न सक्नेतर्फ सम्बन्धित निकायको ध्यानाकर्षण गराएका हौं । प्रस्तावित प्रसारण लाइन विस्तार क्षेत्रमा वसपार्क समेत पर्ने, नेपाल सरकारको घोषणा गरेको नमूना शहरमध्येको एक फिदिम बजारलाई त्यसको नक्साङ्कनलाई प्रभाव पार्न नहुने

भन्ने सम्बन्धमा स्थानीय प्रशासनसंग भएको छलफलमा वैकल्पिक मार्गको प्रयोग गर्ने सहमतिविपरीत पुनः सर्भे भएको मार्ग नै छनौट गर्नु विपक्षीको गैरकानूनी कार्य हो । अदालतले जग्गाको क्षतिपूर्ति पाउने, विद्युत प्राधिकरणले जुनुसुकै र जतिसुकै वेला पनि अधिग्रहण गर्ने हैसियत राख्दछ भन्ने तर्कका सम्बन्धमा पीडित व्यक्तिहरूको अनुरोध, अनुनय विनयउपर नजरअन्दाज गरेमा त्यसबाट राष्ट्रलाई ठूलो आर्थिक व्ययभार पर्ने, ठूला नमूना शहरको स्वरूप कुरूप बन्ने सम्भावना छ । राष्ट्रिय महत्त्वका ठूला आयोजनाहरूलाई असहयोग गर्ने भन्ने हाम्रो मनसाय होइन । हाम्रो अनुरोध केवल सहमतिमा रुट परिवर्तन मात्र गरिनु पर्छ भन्ने सम्म हो । पुनरावेदन अदालतले गरेको आदेश वास्तविकता भन्दा टाढा रहेर गरिएकोले गैरकानूनी छ । स्थानीय समुदाय, जनता, बसोवास गर्ने व्यक्ति, सामाजिक र प्रशासनिक व्यक्तिहरूको सल्लाह, सुझाव, सहयोग सबै पक्षलाई इन्कार गर्दै तथाकथित विकासको नाममा गरिएको विनासले नागरिकहरूको विकास अधिकारको रक्षा गर्नुको बदला विनासको विजारोपणको शुरुवात मात्र हुने हुँदा पुनरावेदन अदालत ईलामबाट भएको आदेश बदर गरी शुरु मागदावी बमोजिमको आदेश जारी गरिपाउँ भन्ने समेत व्यहोराको प्रस्तुत पुनरावेदन पत्र दायर हुन आएको देखियो ।

यसमा नेपाल विद्युत प्राधिकरण ऐन, २०४१ को दफा २१ को कानूनी व्यवस्था हेर्दा प्राधिकरणलाई जमिन माथि वा मुनि विद्युत तार वा लाइन जडान गर्न विद्युत लट्टा ठड्याउने समेत प्रयोजनका लागि नेपाल सरकारले प्रचलित कानूनबमोजिम आवश्यक जग्गा प्राप्त गरिदिन सक्नेछ भन्ने उल्लेख भएको र सो प्रयोजनका लागि नेपाल सरकारले जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४ को प्रक्रिया पूरा गरी नेपाल विद्युत प्राधिकरणलाई आवश्यक जग्गा उपलब्ध गराउन सक्ने नै देखियो । त्यसै गरी विद्युत नियमावली, २०५० अनुसार विद्युत प्रसारण लाइनको क्षेत्रभित्र पर्ने जग्गाको क्षतिपूर्ति जग्गाधनीलाई उपलब्ध गराइने भन्ने कानूनी व्यवस्था गरेको सन्दर्भमा विकास निर्माणको पूर्वाधारको रुपमा रहेको १३२ के.भी. प्रसारण लाइनको विस्तार गर्ने प्रारम्भिक चरणमै अवरोध पुग्ने गरी अदालतले हस्तक्षेप गरिदिनु न्यायोचित हुन सक्तैन ।

निवेदकको घर घडेरीयुक्त जग्गाको स्वरूपमा परिवर्तन हुन सक्ने, हानि नोक्सानी हुने र वैयक्तिक सम्पत्तिमा अतिक्रमण हुने आशंकाको विद्यमानताको प्रश्न छ, सो तर्फ हेर्दा

विद्युत प्राधिकरणले कावेली कोरीडोर १३२ के.भी. प्रसारण लाइन विस्तारको चरणमा स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुने विद्युतलाई केन्द्रीय प्रसारण लाइनमा आवद्ध गरी राष्ट्रिय विकास अभियानमा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याउने लक्ष्य लिएको देखिन्छ । यस अवस्थामा राष्ट्रिय महत्त्वका त्यस्ता आयोजनाहरूको सफल कार्यान्वयनका लागि सबैले सहयोग पुऱ्याउनु नागरिक दायित्व पनि हो । विद्युत प्राधिकरणले ऐन, नियमले निर्दिष्ट गरेबमोजिम प्रसारण लाइन क्षेत्रभित्र पर्ने व्यक्तिका सम्पत्तिको उचित मुआब्जा र क्षतिपूर्ति प्रदान गरिने भन्ने लिखित जवाफ व्यहोराबाट अवगत भएको हुँदा निवेदकका सम्पत्तिमा अतिक्रमण हुने आशंकाको विद्यमानता तत्काल नदेखिएको हुँदा पुनरावेदन जिकीरसँग सहमत हुन सकिएन ।

अतः माथि प्रकरणमा विवेचना गरिएका आधार कारणहरूबाट पुनरावेदन अदालत इलामले रिट निवेदन खारेज गर्ने ठहर गरी मिति २०७०।३।१२ मा गरेको आदेश मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ । पुनरावेदन जिकीर पुग्न सक्दैन । प्रस्तुत पुनरावेदन दर्ताको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार बुझाई दिनु ।

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत:- केशवप्रसाद घिमिरे

कम्प्युटर टाइप गर्ने:- प्रेम बहादुर थापा

इति सम्बत् २०७० साल चैत्र २३ गते रोज १ शुभम्.....।